

EL FRACÀS ESCOLAR: BREUS REFLEXIONS

M.ª Jesús Comellas

El concepte de fracàs escolar no és desconegut avui dins el marc de l'ensenyament, encara que no tothom el faci servir en el mateix sentit.

Normalment es parla de fracàs escolar quan un infant no assoleix els aprenentatges que l'escola li demana per la seva edat cronològica i pel curs que ha de fer.

En plantejar aquest tema voldria posar sobre la taula una sèrie de qüestions de les quals no donaré la resposta, sinó que demano a tots aquells que estiguin interessats pel tema que les analitzin i plantegin en els seus àmbits de treball.

1. ¿No seria més adequat parlar de fracàs escolar en el cas en què no hi hagi correlació entre el nivell maduratiu del nen i el seu rendiment a l'escola, que no pas considerar si aprova o suspèn? ¿No hauríem de considerar fracàs escolar el cas d'aquell noi que sempre aprova i que no estudia mai? Què podria treure i assimilar aquest noi que té unes bones facultats?

2. Per què es parla de fracàs escolar en relació als aprenentatges? Són els aprenentatges l'únic objectiu de l'escola? ¿Com es consideren els problemes de sociabilitat, motivació, expressió, en qualsevol de les seves manifestacions? Potser no valorem prou aquestes àrees com a objectius de l'escola i com a aspectes fonamentals de l'individu.

3. Qui són els protagonistes del fracàs escolar? Els pares, els mestres, els nens...

Quines són les institucions implicades? la família, l'escola, la societat...

Qui s'ha d'adaptar a qui?

4. Per què l'escola, en els seus sistemes d'avaluació, és competitiva? Evidencia les diferències i no avalua el progrés i el procés de creixement de cada individu. Per què valora i ajuda aquells que assolixen un bon nivell intel·lectual i d'aprenentatges en detriment d'una altra escala de valors?

5. Per què moltes vegades la base per a la valoració dels nois es fonamenta en els resultats obtinguts amb proves psico-mètriques oblidant totes les situacions que poden influir i condicionar aquests resultats: ambient cultural, equilibri emocional, actituds.. i altres factors?

6. L'escola, com a institució, no es qüestiona gaire els mètodes que utilitza per a l'educació global del noi:

- Ensenyança i seguiment individualitzats.
- Relacions afectives al llarg de tot el procés.
- Estimulació —no discriminació— en totes les àrees deficitàries.
- Tractaments específics en totes les àrees necessàries —no solament en matèria d'aprenentatges.
- Ajut als pares.
- Relació amb la societat en tots aquells aspectes necessaris per a la població que tenen.

Som conscients que no podem parlar de normalització de l'educació si el tema no es planteja seriosament. No és el nen qui s'ha d'adaptar a una exigència, fent una carrera d'obstacles, sinó que ha d'ésser la institució que li ofereixi els mitjans perquè assolixi el nivell òptim de maduració per les seves característiques, procurant que no surti de l'etapa escolar amb un sentiment de fracàs, amb una baixa autoestima i sense conèixer les seves possibilitats reals.

No podem parlar d'integració sense que una veritable anàlisi ens orienti per donar a cada nen els recursos que li permetin de progressar al màxim.

Per tant, no podem parlar d'una integració a tots els nivells mentre a l'escola es produeixi el nivell de fracàs escolar que es dona en aquests moments, superior al 40 % de la població.

Per això cal que els professionals de l'ensenyament ens plantejem els problemes sense simplismes, buscant i actuant sobre el màxim d'elements i variables, tant maduratives com de personalitat i socials, i oferint alternatives àmplies, encaminades a implicar-hi tots els estaments que pugin col·laborar en el procés.